

Motion till riksdagen

1986/87:Jo774

Görel Thurdin och Elis Andersson (c)

Översyn av reglerna för jaktvårdsområden

Möjligheten att kunna samverka i jaktfrågor och att genom bildande av jaktvårdsområden kunna reglera en sådan samverkan är i grunden positivt. Samverkan främjas däremot inte genom tvång. Tvång skall inte kunna tillgripas mer än undantagsvis, då mycket speciella skäl föreligger.

Den lagstiftning som finns i dag har tvingande lagregler, varmed en markägare mot sin vilja kan tvingas in som delägare i ett jaktvårdsområde. I förarbetet till propositionen som ledde till nuvarande lagstiftning anges att tidigare skydd mot enskild rätt skall kvarstå. Lagrådet har också i sitt yttrande anfört att länsstyrelsen vid sin prövning inte får kränka enskild rätt.

Trots lagstiftningens intentioner om skydd mot otillbörliga intrång och inskränkningar i enskild rätt, drabbas årligen ett stort antal markägare och jägare av en rättstillämpning som berövar dem deras lagliga rätt.

Nuvarande lagstiftning garanterar rättigheter för de stora markägarna, medan den endast ålägger de små markägarna skyldigheter. Lagens utformning och tillämpning är med andra ord olika beroende på hur mycket mark var och en äger. En stor markägare är t. ex. skyddad mot tvångsanslutning till ett jaktvårdsområde enligt 9 § andra stycket. Han avgör själv om han vill tillskjuta en del av sin mark. Han kan rösta ner hundratals mindre markägare vid stämmobeslut inom jaktvårdsområdet. En stor markägare kan dessutom få sin mark avdelad som en särskild sektion för eget utnyttjande, samtidigt som han behåller sitt dominerande inflytande över hela jaktvårdsområdet. Han kan dessutom aldrig vägras att upplåta sin jakträtt till den han själv bestämmer.

Det som gäller för den stora markägaren gäller ej för den som äger ett mindre markområde. Han kan tvingas, han har inte rätt att bestämma själv över sin mark, han får som regel inte upplåta jakträtt till någon närstående, när han själv är sjuk eller för gammal för att jaga. Hans jakt del tillfaller därmed de andra.

I fråga om rättstillämpning är jaktvårdsområdena unika även i ett annat avseende. De beslut som ett jaktvårdsområde fattar är lagligt bindande. I stadgarna är regelmässigt inskrivet krav om jakträttsbevis för att utöva jakt. Områdets styrelse utfärdar – och återkallar – dessa jakträttsbevis. Det är inte ovanligt att jaktvårdsområden återkallar jakträttsbevis i rent straffnings-syfte. Även andra former av hinder eller inskränkningar kan drabba den som råkar i onåd hos en områdesstyrelse eller dess jaktledare. Ett beslut av ett jaktvårdsområde kan överklagas. Myndigheten kan därvid upphäva beslutet, men inte ändra detta eller sätta annat i dess ställe. Jaktvårdsområdet är

helt oförhindrat att omgående fatta ett nytt likalydande, eller ännu mer långtgående beslut. Därvid är jaktvårdsområdets beslut ånyo gällande.

Det har hänt att jaktvårdsområden i årtionden hindrat personer att utnyttja sin lagliga jakträtt, trots att besvärsprovande myndighet upprepade gånger konstaterat att dessa personer haft laglig rätt att utöva jakt på området. I praktiken stiftar jaktvårdsområdena sina egna interna lagar. De utövar själva tillsynen över sin verksamhet. De utdömer och verkställer straff. Därmed utövar jaktvårdsområdena en egen statsfunktion, varvid jaktvårdsområdenas beslut i olika avseenden står över både lag och myndighetsbeslut.

Lagen tycks ha tillämpats olika i olika delar av landet. Vid studier av redogörelser från personer som blivit intvingade i jaktvårdsområden, förefaller det som om nuvarande utformning av jaktvårdsområdeslagen inte ger tillräckligt skydd för den enskilde.

Ex: 1 Person A och hans far hade i alla tider jagat på sin egen mark tillsammans. Jaktområdet var 300 ha. Länsstyrelsen tvingade in dem i ett jaktvårdsområde sedan lantmätaren gjort en förrättning. De kunde inte delta i jakten på de tider som områdesstyrelsen bestämde, därför att de har ett större antal mjölkdjur och sammanlagt ett 80-tal djur att sköta. Dessutom sker första älgjakten under tröskningstid. De försökte att förhandla med styrelsen. Deras område tillförde området 2-3 älgar. De önskade endast skjuta en älg och avstod i övrigt från tilldelning, som då i stället kunde tillfalla jaktlaget.

Första jakttillfället sköt de en älg, varvid de i princip blev helt rättslösa, eftersom jaktvårdsområdesstyrelsen ansåg att de tjuvsköt. I hans brev kan följande beskrivning ses: "På vårt hemman får vi nu bevittna intrång av många slag, man avverkar för att hämta älgar, man kör och trampar ner våra skogsplantor, man kör och hämtar älgar i kornfält m. m."

Ex: 2 En markägare med liten mark, 29 ha, har jagat generell jakt sedan 1977. När ett jaktvårdsområde bildades nekade han till att vara med. Hans mark låg i utkanten av området. Han ansåg dessutom att han inte orkade jaga som de andra, därför att han besvärades av kärlekskramp. Länsstyrelsen ringer och säger att om han inte går med frivilligt blir det tvångsanslutning. Länsstyrelsen fattade beslut. Han blev aldrig kallad till något möte utan helt "överkörd". När han rör sig ute på sina marker blir han hotad. Han har inte längre rätt att röra sig fritt på sin egen mark.

Hemställen

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i reglerna för jaktvårdsområden att den enskildes rättssäkerhet stärks.

Stockholm den 27 januari 1987

Görel Thurdin (c)

Elis Andersson (c)